

Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU38

Skärpta straff för knivbrott

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i lagen om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål.

Förslaget innebär att maximistraffet för uppsåtliga knivbrott höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år, och det införs en särskild straffskala för oaktsamma knivbrott som omfattar böter eller fängelse i högst sex månader. Vidare ändras straffskalan för grovt knivbrott från fängelse i högst ett år till fängelse i lägst sex månader och högst två år. Det införs även omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett knivbrott är grovt, vilket innebär att tillämpningsområdet för det brottet utvidgas. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns fem reservationer (M, SD, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:192 Skärpta straff för knivbrott.

Sex yrkanden i följdmotioner.

Tre yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Skärpta straff för knivbrott	6
Reservationer	13
1. Ytterligare skärpta straff, punkt 2 (KD).....	13
2. Skärpt straff för oaktsamt knivbrott, punkt 3 (M).....	13
3. Kvalifikationsgrunder för grovt brott m.m., punkt 4 (M, KD)	14
4. Kvalifikationsgrunder för grovt brott m.m., punkt 4 (SD).....	14
5. Utvärdering av straffskärpningarna, punkt 5 (KD)	15
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Propositionen	16
Följdmotionerna	16
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	16
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skärpta straff för knivbrott

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:192 och avslår motion

2021/22:2509 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 17.

2. Ytterligare skärpta straff

Riksdagen avslår motion

2021/22:4621 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1.

Reservation 1 (KD)

3. Skärpt straff för oaktsamt knivbrott

Riksdagen avslår motion

2021/22:4539 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 1 och 2.

Reservation 2 (M)

4. Kvalifikationsgrunder för grovt brott m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3784 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 27,

2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 41,

2021/22:4539 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3 och

2021/22:4551 av Tobias Andersson m.fl. (SD).

Reservation 3 (M, KD)

Reservation 4 (SD)

5. Utvärdering av straffskärpningarna

Riksdagen avslår motion

2021/22:4621 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2.

Reservation 5 (KD)

Stockholm den 12 maj 2022

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Louise Meijer (M), Adam Marttinen (SD), Linda Westerlund Snecker (V), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Juno Blom (L), Tobias Andersson (SD), Martin Marmgren (MP), Ingemar Kihlström (KD), Anna Wallentheim (S) och Malin Björk (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2021/22:192 Skärpta straff för knivbrott. I propositionen föreslår regeringen att maximistraffet för uppsåtliga knivbrott höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. Samtidigt föreslås en särskild straffskala för oaktsamma knivbrott som omfattar böter eller fängelse i högst sex månader. Straffskalan för grovt knivbrott föreslås ändras från fängelse i högst ett år till fängelse i lägst sex månader och högst två år. Vidare föreslår regeringen att det införs omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett knivbrott är grovt, vilket innebär att tillämpningsområdet för det brottet utvidgas.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Tre motioner har väckts med anledning av propositionen. I ärendet behandlas även tre yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22. Förslagen i motionerna återges i bilaga 1.

Det kan nämnas att riksdagen tidigare har tillkännagett för regeringen att straffen för brott mot knivlagen ska skärpas (bet. 2020/21:JuU24, rskr. 2020/21:344).

Utskottets överväganden

Skärpta straff för knivbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om skärpta straff för knivbrott.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. skärpt straff för oaktsamt knivbrott och fler kvalifikationsgrunder för grovt brott.

Jämför reservation 1 (KD), 2 (M), 3 (M, KD), 4 (SD) och 5 (KD).

Bakgrund

Enligt knivlagen får knivar, andra stick- och skärvapen och andra föremål som är ägnade att användas som vapen vid brott mot liv eller hälsa inte innehas på allmän plats, inom skolområde där grundskole- eller gymnasieundervisning bedrivs, eller i fordon på allmän plats (1 § första stycket).

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot förbuden i knivlagen döms till böter eller fängelse i högst sex månader (4 § första stycket). Om brottet är grovt döms till fängelse i högst ett år (4 § andra stycket). Bestämmelsen om grovt brott innehåller inte några omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt, s.k. kvalifikationsgrunder. Enligt förarbetena bör som grovt brott framför allt bedömas att någon innehar föremål av särskilt farlig art eller innehav av ett farligt föremål i sammanhang där det finns synnerlig fara för att det ska komma till användning vid brott mot liv eller hälsa. Även innehav av större mängder farliga föremål kan bedömas som grovt brott.

I ringa fall ska det inte dömas till ansvar (4 § första stycket). Regeln om ansvarsfrihet är tillämplig på de fall där innehavet visserligen inte är befogat, men ändå kan anses utgöra en ringa överträdelse av förbudet (se prop. 1987/88:98 s. 10).

Propositionen

Skärpta straff för knivbrott

I propositionen föreslås att maximistraffet för uppsåtliga knivbrott höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. Samtidigt föreslås en särskild straffskala för oaktsamma knivbrott som omfattar böter eller fängelse i högst sex månader. Straffskalan för grovt knivbrott föreslås ändras från fängelse i högst ett år till fängelse i lägst sex månader och högst två år.

Som skäl för straffskärpningarna anför regeringen att synen på hur allvarlig en brottstyp är kan komma att förändras över tid, t.ex. till följd av samhällsutvecklingen, och det är viktigt att strafflagstiftningen återspeglar de

värderingar som finns i samhället. Synen på allvarliga angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet till person har därvid skärpts över längre tid och inneburit att de allvarliga våldsbrotten måste ses som betydligt allvarligare än tidigare. Detta har också lett till ett flertal straffskärpningar gällande brott mot liv och hälsa samt vapenbrott. Knivlagen är visserligen konstruerad på så sätt att det för straffansvar inte krävs att någon skadas eller att kniven på annat sätt kommer till brottslig användning. Kriminaliseringen syftar likväl till att förebygga den skada som knivar och andra farliga föremål kan orsaka och är en del i lagstiftarens strävan att minska allvarligt våld i samhället. Vidare kan det inte uteslutas att de skärpningar som har genomförts beträffande vapenbrotten medför att t.ex. kriminella i större utsträckning beväpnar sig med knivar eller andra farliga föremål i stället för skjutvapen.

Regeringen pekar vidare på att antalet anmälda knivbrott har ökat och att forskning visar att kniv under lång tid varit det vapen som oftast används vid dödligt våld, även om skjutvapen som våldsmetod vid dödligt våld har blivit ungefär lika vanligt de senaste åren.

Under 2000-talet har kniv använts vid i genomsnitt drygt 40 procent av samtliga fall av dödligt våld. Antalet personer som vårdats i sluten eller öppen specialiserad öppenvård till följd av knivskada har vidare ökat sedan 2015. Därtill visar en kartläggning av ungdomsrån att när vapen används vid sådana rån är kniv det vanligaste vapnet. Tidigare studier har visat att kniv även är det vapen som oftast används vid personrån generellt. Rån är i sin tur ett brott som vanligtvis äger rum på allmän plats och beträffande vilket det under andra halvan av 2010-talet skett en kraftig ökning av antalet anmälda fall. Det gäller särskilt personrån mot barn. Rån är vidare ett strategiskt brott, dvs. ett av de brott i ungdomars första lagföring som starkast indikerar att de kommer att fortsätta på en högaktivt kriminell bana.

Regeringen anser sammantaget att det finns ett tydligt behov av att åstadkomma en strängare syn på allvarligare knivbrott. Den nuvarande straffmättningspraxisen innebär att straffen är förhållandevis låga även när det funnits en risk för att kniven skulle komma till brottslig användning.

För att åstadkomma en strängare syn på allvarligare knivbrott anser regeringen att med förebild i bl.a. vapenbrottsreformerna skärpa straffskalan för grovt knivbrott och höja maximistraffet för brott av normalgraden i enlighet med vad som anges ovan.

I fråga om påföljdsval bör det, om straffvärdet ligger på fängelsenivå, många gånger vara motiverat att bestämma påföljden till fängelse även om inte straffvärdet eller tidigare brottslighet skulle tala för det. Hur starkt brottslighetens art talar för fängelse måste enligt regeringen emellertid avgöras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Även en utvidgning av tillämpningsområdet för det grova brottet kan medföra att straffnivån höjs för allvarligare knivbrott, vilket redogörs för i nästa avsnitt.

Kvalifikationsgrunder för grovt knivbrott

Regeringen konstaterar att tillämpningen av det grova knivbrottet i praxis i dag inte framstår som enhetlig. Genom att kvalifikationsgrunder införs i bestämmelsen om grovt brott kan lagstiftningen bli mer informativ och förutsebar samt leda till större enhetlighet i rättstillämpningen. Vidare kan det säkerställas att försvårande omständigheter får ett tydligt genomslag i praxis och tillämpningsområdet för det grova brottet vid behov kan utvidgas. Regeringen föreslår därför införandet av fyra kvalifikationsgrunder i bestämmelsen om grovt knivbrott.

Den första grunden föreslås utformas så att det vid bedömningen av om ett knivbrott är grovt särskilt ska beaktas om föremålet har innehafts i ett sammanhang där det kan befaras komma till användning vid brottsligt angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet till person, med förebild i den grundläggande bestämmelsen om straffvärde i 29 kap. 1 § brottsbalken. Vad som därigenom kan lyftas fram är innehav på vissa platser eller i vissa lokaler eller miljöer där risken för våldsanvändning är högre och där innehav av knivar eller andra farliga föremål därför framstår som allvarigare. Det kan handla om platser där kriminell verksamhet bedrivs, men även om andra sammanhang där risken för våldsanvändning generellt sett är högre, t.ex. lokaler där det förekommer bruk av alkohol eller narkotika eller där många människor vistas. Kvalifikationsgrunden begränsas inte till befarad användning vid brott mot liv och hälsa utan omfattar även andra brott som innefattar våldsanvändning, hot eller med sådant våld eller hot jämställbart handlande. Olika former av tillgreppsbrott där kniven enbart används som brottsverktyg bör däremot inte omfattas.

Den andra grunden avser innehav av föremål av särskilt farlig beskaffenhet. Det som då framför allt bör bedömas är om föremålet utifrån dess potentiella effekt vid brottslig användning, konstruktion eller utformning varit av sådan beskaffenhet.

Därutöver föreslås införandet av en kvalifikationsgrund som tar sikte på att gärningen avsett flera föremål.

Slutligen föreslår regeringen en kvalifikationsgrund som avser gärningar som på annat sätt har varit av särskilt farlig art. En sådan kvalifikationsgrund betonar dels att gärningens farlighet är central vid bedömningen, dels att även andra omständigheter än de som anges i de tidigare kvalifikationsgrunderna kan vara av betydelse vid rubriceringen. Det kan exempelvis handla om omständigheter hänförliga till innehavaren av föremålet eller till syftet med gärningen. Att en gärningsman är påverkad av exempelvis alkohol eller narkotika kan vara en omständighet som kan påverka gärningens farlighet. Vidare kan det vara fråga om att föremålet innehas av en person som ingår i en kriminell miljö eller en kriminell gruppering. Att gärningsmannen tidigare visat sig beredd att ta till våld, vilket bl.a. kan påvisas av tidigare kriminell belastning, kan också vara relevant. Det kan t.ex. handla om att han eller hon tidigare är dömd för brott mot någons liv, hälsa eller trygghet till person. Däremot finns det inte behov av att låta den aktuella kvalifikationsgrunden

specifikt ta sikte på återfall i knivbrott. Återfallsaspekten får i stället beaktas på sedvanligt sätt vid valet av påföljd, genom förverkande av villkorligt medgiven frihet och vid straffmätningen, se 29 kap. 4 §, 30 kap. 4 § och 34 kap. 5 § brottsbalken.

Det kan också ha att göra med platsen för gärningen, t.ex. att innehavet skett på en brottsutsatt plats, såsom ett torg, en gågata eller ett stationsområde där det finns problem med brottslighet, eller på en plats som av trygghetsskäl framstår som särskilt skyddsvärd, bl.a. skolområden. Enligt regeringen finns det däremot inte skäl att bedöma otillåtna innehav av kniv på allmän plats som en i sig försvårande omständighet. Att ett knivinnehav skett på allmän plats är i princip en förutsättning för straffansvar, och en skärpning av straffet i de fallen skulle därför träffa även mindre allvarliga knivbrott.

Oaktsamt brott

Ett annat sätt att skärpa synen på knivbrott skulle kunna vara att ta bort böter ur straffskalan för brott av normalgraden. Enligt regeringen måste det dock även fortsättningsvis finnas utrymme för en differentierad straffmätning och att kunna bestraffa mindre allvarliga brott med böter. Det kan t.ex. handla om ett knivinnehav där det saknats risk för att kniven skulle komma till brottslig användning eller andra försvårande inslag. Straffskalan för oaktsamma gärningar föreslås sträcka sig från böter till fängelse i högst sex månader. Tillskapandet av en sådan straffskala, som motsvarar den hitintills gällande straffskalan för knivbrott av normalgraden, innebär att endast uppsåtliga gärningar träffas av de föreslagna straffskärpningarna.

Införandet av en särskild straffskala är inte avsett att påverka straffnivån för oaktsamma knivbrott.

Även undantaget från straffansvar i ringa fall bör enligt regeringen behållas.

Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022. Enligt regeringen behövs inte några särskilda övergångsbestämmelser.

Regeringens redovisning av tillkännagivanden

I motionsbetänkandet om straffrättsliga frågor våren 2021 tillkännagav riksdagen för regeringen det som utskottet anför om skärpt straff för brott mot knivlagen (bet. 2020/21:JuU24, rskr. 2020/21:344). Enligt tillkännagivandet behövde det genomföras en översyn av knivlagen med inriktning på att straffen skulle skärpas. Vidare skulle enligt tillkännagivandet böter över huvud taget inte ingå i straffskalan vid återfall i knivbrott och inte heller i de fall någon olovligen innehar kniv på allmän plats.

Genom de förslag som lämnas i propositionen anser regeringen att tillkännagivandet i den delen som innebär att det behöver genomföras en översyn med inriktningen att straffen ska skärpas är tillgodosett.

Enligt regeringen finns det dock inte skäl att ändra straffskalorna så att böter inte ska ingå vid återfall i knivbrott eller vid otillåtna innehav av kniv på allmän plats. Att knivinnehavet skett på allmän plats är i princip en förutsättning för straffansvar, och en skärpning av straffet i de fallen skulle därför träffa även mindre allvarliga knivbrott. I stället bör, som utvecklas ovan, kvalifikationsgrunder införas i bestämmelsen om grovt brott som bl.a. omfattar innehav i sammanhang där risken för våldsanvändning är högre eller på platser som framstår som särskilt skyddsvärda. När det sedan gäller återfallsaspekten bör den beträffande knivbrott lämpligen, på sedvanligt sätt, beaktas vid valet av påföljd, genom förverkande av villkorligt medgiven frihet och vid straffmätningen. Den omständigheten att en gärningsman tidigare visat sig benägen att ta till våld, t.ex. i form av brott mot någons liv, hälsa eller trygghet till person, bör emellertid i vissa fall kunna tillmätas betydelse vid gradindelningen av ett knivbrott, se vidare ovan. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Motionerna

Ytterligare skärpta straff

I kommittémotion 2021/22:4621 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 begärs att maximistraftet för grovt knivbrott ska höjas utöver vad som föreslås i propositionen.

I kommittémotion 2021/22:2509 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 17 begärs en höjning av straffet för brott mot knivlagen.

Skärpt straff för oaktsamt knivbrott

I kommittémotion 2021/22:4539 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1 begärs att maximistraftet för oaktsamma knivbrott ska vara ett års fängelse. I yrkande 2 vill motionärerna att en gärning som begås av oaktsamhet ska kunna bedömas som grovt brott.

Kvalifikationsgrunder för grovt brott m.m.

I kommittémotion 2021/22:3784 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 27 begärs ett tillkännagivande om att innehav av kniv på allmän plats när kniven skäligen kan befaras komma till brottslig användning och återfall i brott mot knivlagen ska rubriceras som grovt brott. Även i kommittémotion 2021/22:4539 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3 begärs att återfall i brott mot knivlagen ska vara en sådan omständighet som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett knivbrott är grovt. I kommittémotion 2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 41 framhålls att böter inte ska vara aktuellt då personer med kriminella kopplingar påträffas med kniv på offentlig plats.

I kommittémotion 2021/22:4551 av Tobias Andersson m.fl. (SD) begärs ett tillkännagivande om att ett knivinnehav ska kunna bedömas som grovt brott

även vid befarad användning för annan brottslighet än det som föreslås i propositionen, såsom förmögenhetsbrott.

Utvärdering av straffskärpningarna

I kommittémotion 2021/22:4621 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2 vill motionärerna se en översyn av lagförslaget fem år efter att det trätt i kraft för att bedöma om ytterligare straffskärpningar behövs.

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner om skärpta straff för brott mot knivlagen har flera gånger behandlats av utskottet, senast våren 2021 då utskottet anförde följande:

I dag är påföljden för brott mot knivlagen böter eller fängelse i högst sex månader. Samtidigt är knivar ett lättanvänt och dödligt vapen som inte minst kan komma till användning i rån mot unga brottsoffer. Det är därför utskottets uppfattning att det behöver genomföras en översyn av knivlagen med inriktningen att straffen ska skärpas. Det är därför välkommet att regeringen nu har lämnat ett sådant förslag, men det är viktigt att promemorians förslag också leder till lagändringar utan onödigt dröjsmål. Därtill anser utskottet att böter över huvud taget inte ska ingå i straffskalan vid återfall i brott mot knivlagen och inte heller i de fall någon olovligen innehar kniv på allmän plats. Det som utskottet nu anför bör riksdagen ge regeringen till känna.

Utskottet tillstyrkte därmed motionerna, vilket riksdagen ställde sig bakom (bet. 2020/21:JuU24 s. 79 f., rskr. 2020/21:344).

Utskottets ställningstagande

Som redogörs för i propositionen har kniv under lång tid varit det vapen som oftast används vid dödligt våld och därtill har antalet anmälda knivbrott ökat. Det är också vanligt att kniv används vid rån, innefattande personrån mot barn. Som utskottet tidigare har konstaterat är kniv ett lättanvänt och dödligt vapen, och riksdagen har också efterfrågat skärpta straff för knivbrott. Utskottet välkomnar därför lagförslaget, som enligt utskottet har fått en väl avvägd utformning. Propositionen bör därför bifallas.

Genom lagförslaget får motion 2021/22:2509 yrkande 17 (SD) om skärpta straff för knivbrott anses tillgodosedd och avstyrks därför.

Det anförda innebär också att det enligt utskottet inte nu finns anledning för riksdagen att ta initiativ till ytterligare straffskärpningar. Därmed avstyrker utskottet motion 2021/22:4621 (KD) yrkande 1 om skärpt maximistraff för grovt knivbrott och motion 2021/22:4539 (M) yrkandena 1 och 2 om skärpta straff för oaktsamt knivbrott.

Utskottet anser vidare att de bedömningar som görs i propositionen om kvalifikationsgrunderna för grovt knivbrott är rimliga. Utskottet ställer sig således bakom det som anförs om att innehav av kniv på allmän plats i princip är en förutsättning för straffansvar och att det därmed inte är lämpligt att låta

det vara en egen kvalifikationsgrund för grovt brott. Vidare noteras att en gärningsmans tidigare domar föreslås kunna leda till att en gärning bedöms vara av särskilt farlig art och att brottet därmed är att anse som ett grovt brott. Utskottet finner därmed inte anledning att ställa sig bakom motionerna om att innehav av kniv på allmän plats när kniven skäligen kan befaras komma till brottslig användning och återfall i brott mot knivlagen särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet är att anse som grovt. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2021/22:3784 (M) yrkande 27, 2021/22:3975 (L) yrkande 41 och 2021/22:4539 (M) yrkande 3.

Utskottet ställer sig vidare bakom bedömningen i propositionen om vilka former av befarat brottsligt angrepp som ska kunna leda till att ett knivinnehav bedöms som ett grovt brott, nämligen brott mot liv, hälsa eller trygghet till person. Det är brottstyper som redan i dag har en särställning genom omnämmandet i 29 kap. 1 § brottsbalken, som redogörs för ovan. Utskottet avstyrker därmed motion 2021/22:4551 (SD).

Vad gäller motion 2021/22:4621 (KD) yrkande 2 om en utvärdering av straffskärpningarna om fem år anser utskottet att frågan är för tidigt väckt och avstyrker motionen.

Slutligen har utskottet inget att invända mot regeringens redovisning av tillkännagivandet.

Reservationer

1. Ytterligare skärpta straff, punkt 2 (KD)

av Andreas Carlson (KD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4621 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi välkomnar att straffet för knivbrott skärps. Detta är också i enlighet med ett tillkännagivande från riksdagen. Vi anser dock att regeringens förslag till straffskärpning för grovt brott är för liten. Knivlagen träffar även s.k. gatustridsvapen och mycket grova stickvapen. I de fall då kriminella eller andra våldsbejakande grupper i stor skala och samordnat begår brott mot knivlagen eller har en synnerlig stor mängd vapen på sig som faller inom knivlagen torde straffvärdet vara högre än två års fängelse och det borde återspeglas i lagen. Vi vill därför att straffet för grovt knivbrott skärps ytterligare.

2. Skärpt straff för oaktsamt knivbrott, punkt 3 (M)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4539 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Riksdagen har sedan tidigare tillkännagett för regeringen att den ska höja straffen för knivbrott. Det är också välkommet att straffskalan skärps för uppsåtliga knivbrott och för grova knivbrott. Däremot lämnas straffskalan oförändrad för oaktsamma knivbrott. En gärning som begås av oaktsamhet

föreslås inte heller kunna utgöra grovt brott. Vi anser inte att en sådan åtskillnad är motiverad. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag om att maximistraffet för brott som begås av oaktsamhet också ska vara fängelse i högst ett år och att även en gärning som begås av oaktsamhet ska kunna bedömas som grovt brott.

3. Kvalifikationsgrunder för grovt brott m.m., punkt 4 (M, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3784 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 27 och

2021/22:4539 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3,

bifaller delvis motion

2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 41 och

avslår motion

2021/22:4551 av Tobias Andersson m.fl. (SD).

Ställningstagande

Bland de omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett knivbrott är grovt anges inte uttryckligen återfall i brott mot knivlagen. De särskilt angivna kvalifikationsgrunderna är inte uttömmande och i specialmotiveringen anges den omständigheten att gärningsmannen tidigare visat sig beredd att ta till våld, vilket bl.a. kan påvisas av tidigare kriminell belastning, kan vara relevant vid bedömningen av om gärningen har varit av särskilt farlig art. Vi anser dock att återfall i brott mot knivlagen är så allvarligt att det uttryckligen bör framgå att detta är en sådan omständighet som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett knivbrott är grovt.

4. Kvalifikationsgrunder för grovt brott m.m., punkt 4 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4551 av Tobias Andersson m.fl. (SD) och
avslår motionerna

2021/22:3784 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 27,
2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 41 och
2021/22:4539 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

I propositionen föreslås att det vid bedömningen av om ett knivbrott är grovt särskilt ska beaktas om föremålet har innehafts i ett sammanhang där det kan befaras komma till användning vid brottsligt angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet till person. Kvalifikationsgrunden begränsas inte till befarad användning vid brott mot liv och hälsa utan omfattar även andra brott som innefattar våldsanvändning, hot eller med sådant våld eller hot jämställbart handlande. Olika former av tillgreppsbrott där kniven enbart används som brottsverktyg bör enligt propositionen däremot inte omfattas.

Avgränsningen kan vid en första anblick ses som rimlig, men att inneha kniv även vid annan brottslighet, t.ex. vid ett inbrott, bör enligt vår mening anses allvarligt nog för att brottet ska bedömas som grovt.

5. Utvärdering av straffskärpningarna, punkt 5 (KD)

av Andreas Carlson (KD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4621 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Ett skäl som anförts till den aktuella straffskärpningen är bl.a. att straffen redan har höjts för vapenbrott. Vi anser emellertid att straffen för vapenbrott fortfarande är för låga och behöver skäras betydligt. Det grova vapenbrottet bör ha ett minimistraff på minst fem års fängelse. Då kommer samma problem att uppdagas igen, nämligen att straffet för brott mot knivlagen inte står i paritet mot brott mot vapenlagen. Om grovt kriminella i så fall övergår från skjutvapenvåld till knivvåld kommer lagen att behöva skäras igen. Därför anser vi att en översyn bör göras fem år efter att lagen har trätt i kraft.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:192 Skärpta straff för knivbrott:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål.

Följdmotionerna

2021/22:4539 av Johan Forssell m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att maximistraffet för oaktsamma knivbrott ska vara ett års fängelse och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en gärning som begås av oaktsamhet ska kunna bedömas som grovt brott och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återfall i brott mot knivlagen ska vara en sådan omständighet som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett knivbrott är grovt och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4551 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade kvalifikationsgrunder för grovt brott mot knivlagen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4621 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för grova brott och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvärdering av effekten av straffskärpningarna och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:2509 av Adam Marttinen m.fl. (SD):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om knivlagen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3784 av Johan Forssell m.fl. (M):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpning av brott mot knivlagen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L):

41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffskärpning för brott mot knivlagen och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen
(1988:254) om förbud beträffande knivar
och andra farliga föremål

Härigenom föreskrivs att 4 och 5 §§ lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål¹ ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*4 §²

Den som uppsåtligen *eller av oaktsamhet* bryter mot 1 eller 2 § skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. I ringa fall döms inte till ansvar.

Den som uppsåtligen bryter mot 1 eller 2 § döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Om gärningen har begåtts av oaktsamhet, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om brottet är grovt, döms till fängelse i högst ett år.

Om ett brott som avses i första stycket är grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst två år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

1. föremålet har innehafits i ett sammanhang där det kan befaras komma till användning vid brottsligt angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet till person,

2. föremålet har varit av särskilt farlig beskaffenhet,

3. innehavet, överlåtelsen eller saluhållandet har avsett flera föremål, eller

4. gärningen på annat sätt har varit av särskilt farlig art.

Om det rör sig om ringa fall utgör gärningen dock inte brott.

5 §³

Knivar eller andra föremål som innehafits i strid *mot* 1 § eller som överlåtits eller saluhållits i strid *mot* 2 § skall förklaras förverkade, om det inte är uppenbart oskäligt.

Knivar eller andra föremål som innehafits i strid *med* 1 § eller som överlåtits eller saluhållits i strid *med* 2 § ska förklaras förverkade, om det inte är uppenbart oskäligt.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1990:413.

² Senaste lydelse 2000:148.

³ Senaste lydelse 1990:413.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.